

dr Elżbieta Trylnik, mgr Małgorzata Ślusarczyk

35 lat minęło...

Akademicki Chór *Dramma per musica* Uniwersytetu Opolskiego

Jest luty 1980 roku. Salę wykładową Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu – znaną dziś pod nazwą Auli im. Jana Dobrego – wypełnia niemal dwieście studentek pedagogiki, spośród których Elżbieta Trylnik – młody pracownik Instytutu Pedagogiki Wczesnoszkolnej opolskiej WSP, świeżo upieczona absolwentka Akademii Muzycznej we Wrocławiu – wybierze około dziewięćdziesiąt pań mających odtąd stanowić chór. Rok później – 26 lutego 1981 roku – ta potężna grupa dziewcząt prezentuje siłę i subtelność głosu w nietuzinkowych aranżacjach największych przebojów George’a Gershwina podczas Międzynarodowej Zimowej Szkoły Studentów zorganizowanej przez polską sekcję SSP ONZ¹ oraz ISMUN² w Turawie. Szersza publiczność poznaje możliwości chóru 1 kwietnia 1981 roku, podczas kabaretowo-muzycznego widowiska *Amerikanin w Opolu* w reżyserii Jana Minknera. Wydarzenie owo skłoniło reżysera do zaproponowania formuły *Dramma per musica* (wł. ‘dramat przez muzykę’) jako nazwy zespołu. Miesiąc później zespół Elżbiety Trylnik zaczyna funkcjonować pod nazwą: Żeński Chór Akademicki *Dramma per musica* Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu³. Dwanaście lat później wszystko zacznie ulegać metamorfozie, by oficjalnie w roku 1994 roku zmieniły się: nazwa i formuła uczelni – już nie Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Opolu a Uniwersytet Opolski, nazwa i skład zespołu – już nie chór żeński WSP, a chór mieszany – Akademicki Chór *Dramma per musica* Uniwersytetu Opolskiego. Nic stałego w świecie. Chociaż... Chór *Dramma per musica* to akademicka formacja muzyczna o różnych obliczach: obok zmienności – także pod kątem składu osobowego⁴ i rokrocznie konstruowanego niemal od nowa repertuaru – cechuje ją stałość. Niezmienny jest dyrektor artystyczny i muzyczny wychowawca, zapal i pasja do muzyki (tak dyrygenta, jak i chórzystów), poziom i wkład pracy, stan

¹ Studenckie Stowarzyszenie Przyjaciół ONZ.

² Międzynarodowy Ruch Młodzieży i Studentów na rzecz ONZ.

³ Historię żeńskiego chóru „Dramma per musica” WSP opisują dwie spośród czterech powstałych dotychczas prac dyplomowych poświęconych działalności „Drammy” – zob. G. Sokołowska, *Działalność Chóru Akademickiego „Dramma per musica”*. Zarys monograficzny, praca magisterska napisana pod kierunkiem dr. L. Kozołuba na Wydziale Filologiczno-Historycznym Uniwersytetu Opolskiego, Opole 1995; A. Ślepecka, *Chór Akademicki Uniwersytetu Opolskiego „Dramma per Musica” w środowisku akademickim uczelni*, praca licencjacka napisana pod kierunkiem dr. M. Działek na Uniwersytecie Śląskim Filii w Cieszynie, Cieszyn 2004.

⁴ Wszak specyfiką chórów akademickich jest zmienna, a nawet dość nieprzewidywalna rotacja.

gotowości do udziału w życiu Uczelni i lokalnej społeczności oraz gabaryty zespołu i jego odzienie – znaki rozpoznawcze Chóru *Dramma per musica*. Nade wszystko dla *Drammy* stałe są: radość wspólnego muzykowania i żywe zainteresowanie publiczności, stanowiące najlepszą z możliwych motywację.

Od początku swego istnienia, jako chór uczelniany, *Dramma per musica* koncentruje się przede wszystkim na udziale w znaczących wydarzeniach z życia *Almae Matris*, wśród których najważniejszymi – bo wykraczającymi rangą poza Region – są uroczystości związane z nadaniem tytułu *Doctoris honoris causa Universitatis Opoliensis*⁵ wybitnym postaciom ze świata nauki, kultury i sztuki oraz życia społecznego, m.in. Władysławowi Bartoszewskiemu, Adamowi Hanuszkiewiczowi, Ryszardowi Kaczorowskiemu, Janowi Miodkowi, Abp. Alfonsowi Nossolowi, Zbigniewowi Relidze, Dorocie Simonides czy Lechowi Wałęsie. W historii chóru oraz życia kulturalnego Opola zapisał się zwłaszcza koncert z 10 marca 1999 roku, towarzyszący nadaniu doktoratów honorowych Wojciechowi Kilarowi oraz Tadeuszowi Różewiczowi z udziałem obu twórców, których dzieła stanowiły treść tego muzycznego wydarzenia, odbijającego się szerokim echem w całym kraju. Oprócz muzycznej oprawy uczelnianych świąt, szczególnie miejsce w kalendarzu chóralnym zajmują wiosenne koncerty, które bardzo często łączą się z wydarzeniami lokalnej społeczności – świętem uczelni, Studencką Wiosną Kulturalną *Piastonia*, jubileuszem chóru lub innymi szczególnymi okolicznościami jak np. przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. Wiosenne koncerty ze współudziałem zaprzyjaźnionych chórów, organizowane przez żeński chór *Dramma per musica*, stały się swoistą tradycją muzyczną, która przyjęła nazwę Opolskich Spotkań Chóralnych⁶. Do tradycji spotkań chóralnych organizowanych przez *Drammę* udało się nawiązać ponownie jedynie w 1995 roku, z okazji jubileuszu 15-lecia istnienia zespołu, jednak jako chór uniwersytecki *Dramma* utworzyła nową tradycję – przygotowała bowiem dotąd szereg okolicznościowych koncertów symfonicznych przy współudziale opolskich zespołów – Orkiestry Symfonicznej Państwowej Szkoły Muzycznej I i II st. im. Fryderyka Chopina w Opolu pod dyrekcją Huberta Prochoty oraz Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Opolskiej. W ramach wspólnych projektów z tymi orkiestrami Chór *Dramma per musica* zrealizował m.in. takie dzieła, jak: *Fantazja* c-moll op. 80 i IX symfonia Ludwiga van Beethovena, *Solemnis Coronationis Missa* C-dur op. 51 Józefa Elsnera, Msza A-dur op. 12

⁵ A we wcześniejszych latach doktoratów honorowych opolskiej WSP.

⁶ W latach 1985-1991 Opolskie Spotkania Chóralne odbywały się rok rocznie (w sumie 6 edycji). Jedynym wyjątkiem był rok 1986, w którym odbyły się I Śląskie Spotkania Chóralne, było to jednak wydarzenie jednorazowe.

Césara Francka, Oratorium *Stworzenie świata* Józefa Haydna, *Angelus* i *Exodus* Wojciecha Kilara czy *Canti laudantes*, Oratorium Legnickie oraz *Te Deum* Józefa Świdra.

Repertuar jest zresztą kluczowym elementem funkcjonowania Chóru *Dramma per musica*, stanowi bowiem nie tylko bazę dla działalności koncertowej (a tym samym upowszechniania kultury muzycznej w lokalnych środowiskach), ale przede wszystkim jest szeroko rozumianym materiałem dydaktycznym – zarówno pod względem poznawania i doskonalenia przez chórzystów techniki wokalne i chóralne, jak i z uwagi na rozmaite właściwości umuzykalniające⁷. Na repertuar chóru składają się przede wszystkim zróżnicowane utwory na chór *a cappella*⁸, aczkolwiek *Dramma* szczególnie ceniona jest za propagowanie muzyki współczesnej – zwłaszcza polskich twórców, wśród których wyjątkowe miejsce zajęli profesorowie: Lucjan Laprus i Józef Świder – zaś w czasach funkcjonowania chóru w żeńskim składzie (lata 1980-1993) specjalizację stanowił repertuar jazzujący i swingujący, w tym przede wszystkim opracowania utworów George’a Gershwina i Duka Ellingtona. Należy jednak podkreślić, iż repertuar każdego koncertu budowany jest z kompozycji pochodzących z różnych epok (od renesansu do współczesności), od klasyki muzyki chóralnej po aranżacje chóralne muzyki rozrywkowej (zwłaszcza jazzującej), utwory muzyki świeckiej (także o treści ludowej i patriotycznej) i sakralnej, kompozycje wykonywane w rozmaitych językach.

Chór *Dramma per musica* to nie tylko jednostka uczelniana – to także amatorski zespół muzyczny, dla którego udział w przeglądach jest nieodzownym elementem funkcjonowania. W ciągu 13 lat intensywnej działalności⁹ w składzie żeńskim *Dramma* koncertowała w kraju i za granicą, ciesząc się uznaniem na licznych festiwalach i konkursach muzycznych, do których należą: Międzynarodowy Konkurs Młodych Zespołów Jazzowych „Jazz Juniors” w Krakowie (1982, 1985), Festiwal „Jazz nad Odrą” w Opolu (1982), Festiwal Barbórkowy Chórów Studenckich we Wrocławiu (1982, 1983, 1988, 1989, 1990, 1993), Gliwickie Spotkania Chóralne (1983, 1988, 1991), III Międzynarodowy Festiwal Chórów Akademickich w Budapeszcie (1985), Festiwal Artystyczny

⁷ Zarówno problematyka repertuaru, jak i właściwości umuzykalniających w działalności Chóru „Dramma per musica”, stały się obiektami rozważań w pracach dyplomowych – zob. M. Ślusarczyk, *Działalność Akademickiego Chóru Uniwersytetu Opolskiego „Dramma per musica”*, praca magisterska napisana pod kierunkiem dr. A. Mamroła na Wydziale Historyczno-Pedagogicznym Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2011; też, *Wkład Akademickiego Chóru „Dramma per musica” Uniwersytetu Opolskiego w upowszechnianie kultury muzycznej (w latach 1994-2014)*, praca licencjacka napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Remigiusza Pośpiecha na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2015.

⁸ Według badań przeprowadzonych w 2015 roku przez M. Ślusarczyk tylko w latach 1994-2014 *Dramma per musica* jako chór mieszany zrealizowała ponad 150 utworów *a cappella* – wyłączwszy kompozycje o tematyce bożonarodzeniowej.

⁹ Zawieszona jedynie na 2 miesiące za sprawą wprowadzenia w Polsce stanu wojennego.

Młodzieży Akademickiej FAMA (1985), Festiwal Muzyki Chóralnej *Ars Chori* w Częstochowie (1986), Festiwal Muzyki i Młodzieży *Muzikafest* na Malcie (1986), Ogólnopolski Turniej Chórów *Legnica Cantat* w Legnicy (1986, 1987, 1989, 1990, 1992, 1993), Przegląd *Academia Cantat* w Poznaniu (1987), Ogólnopolski Przegląd Chórów Akademickich *Academia Cantat* we Wrocławiu (1987), XII Ogólnopolski Festiwal Polskiej Pieśni Chóralnej w Katowicach (1988), Międzynarodowy Festiwal *Florilège Vocal de Tours* we Francji (1990), Aberdeen International Youth Festival w Szkocji (1990), XXXIX Concorso Polifonico Internazionale *Guido d'Arezzo* we Włoszech (1991), *Festival Choral International de Neuchâtel* w Szwajcarii (1993). Do najważniejszych nagród żeńskiej *Drammy* – obok licznych wyróżnień – należą: złoty medal i nagroda indywidualna dla dyrygenta na XII Ogólnopolskim Festiwalu Polskiej Pieśni Chóralnej w Katowicach (1988), zwycięstwo w kategorii chórów studenckich na XXI Ogólnopolskim Turnieju Chórów *Legnica Cantat* w Legnicy (1990) oraz IV miejsce w kategorii chórów jednorodnych na Międzynarodowym Festiwalu *Florilège Vocal de Tours* we Francji (1990). Po przekształceniu się w chór mieszany *UO Dramma* nie zaprzestała udziału w przeglądach muzycznych, wręcz przeciwnie – udział w niektórych festiwalach jest przedłużeniem tradycji chóru *WSP*, a są i takie wydarzenia muzyczne, w których inaugurację wpisuje się obecność *Drammy*. Pośród licznych przeglądów w historii chóru *UO* znajdują się: koncerty-konkursy monograficzne stanowiące prezentację twórczości chóralnej prof. Lucjana Laprusa¹⁰ (1995, 1997, 2001, 2003, 2005, 2007, 2014), Ogólnopolski Turniej Chórów *Legnica Cantat* (1996, 1998, 2002), Festiwal *Muzyczne Święto Kwitnących Azalii* w Mosznej (1996, 2004), 14th International Choir Festival of Preveza – 2nd International Competition of Sacred Music w Grecji (1996), Festiwal Chórów Uniwersyteckich *Universitas Cantat* w Poznaniu (1998, 1999), Festiwal Barbórkowy Chórów Studenckich we Wrocławiu (1998, 1999, 2001, 2015), Gliwickie Spotkania Chóralne (2000, 2003), Aberdeen International Youth Festival w Szkocji (2002), I Festiwal *Gaude Mater Polonia* Wincenty z Kielczy *in memoriam* (2004), Europejskie Spotkania Chóralne zorganizowane w ramach Europejskiego Festiwalu Kultury w Trier [Niemcy], Wiltz [Luxemburg] i Metz [Francja] (2004), Międzynarodowy Festiwal Chóralny *Mundus Cantat* w Sopocie (2008), Festiwal *Chopin i Jego Nauczyciel Elsner oraz Ich warszawscy uczniowie i przyjaciele* w Grodkowie (2008), *Festival Choral International de Neuchâtel* w Szwajcarii (2010), Festiwal im. C.M. von Webera w Pokoju (2015) i I Międzynarodowy Festiwal Muzyki im. prof. Józefa Świdra w Cieszynie (2015). Wśród najistotniejszych nagród i wyróżnień uzyskanych przez mieszany Chór *Dramma per musica* znajdu-

¹⁰ Na przestrzeni lat koncerty te przyjmowały różne nazwy i początkowo pozbawione były formuły konkursowej.

ją się: *Nagroda im. Świętego Franciszka Ksawerego „Żar Serca”* przyznana przez Jezuicki Ośrodek Formacji i Kultury XAVERIANUM za *twórcze zaangażowanie w kulturę studencką i zapal w jego realizacji* (1997), II miejsce na 14th International Choir Festival of Preveza – 2nd International Competition of Sacred Music w Grecji (1996), *Nagroda Specjalna* przyznana przez Zarząd Główny Polskiego Związku Chórów i Orkiestr za *propagowanie twórczości chóralnej Profesora Józefa Świdra* (2015), a także główne nagrody konkursów monograficznych prof. L. Laprusa (I miejsce – 2001, Grand Prix: 2003, 2005, 2007, 2014). Ponadto zespół wielokrotnie był doceniany i wyróżniany przez jury konkursowe i kompozytorów (także pozakonkursowo) – głównie za interpretację, szczególnie utworów takich współczesnych polskich twórców, jak W. Kilar, A. Koszewski, L. Laprus i J. Świder.

W sumie, podróżując na festiwale oraz korzystając z rozmaitych zaproszeń (w tym zaprzyjaźnionych chórów) *Dramma per musica* odwiedziła: Anglię, Austrię, Czechy (ówczesną Czechosłowację), Grecję, Francję, Luxemburg, Maltę, Niemcy, Rosję, Szkocję, Szwajcarię, Węgry, Włochy.

Współpraca Uczelni z Rozgłośnią Regionalną Polskiego Radia w Opolu oraz doświadczenia radiowe Elżbiety Trylnik pozwoliły przez lata na rejestrowanie niektórych koncertów chóru, co przyczyniło się do powstania oficjalnej fonografii w postaci kasety magnetofonowej oraz czterech albumów płytowych (obejmujących w sumie 6 płyt kompaktowych):

- *Kolędy* (1995)¹¹ – kasetę magnetofonową zawierającą 18 polskich kolęd w opracowaniu Włodzimierza Sołtysika na czterogłosowy chór *a cappella*;
- *Wiwat Boskiej Istności* (2005)¹² – płyta kompaktowa z polskimi kolędami w opracowaniu różnych autorów. Na krążku zarejestrowano 32 utwory w wykonaniu chóru *a cappella*, w tym 4 ze współudziałem sopranistki Katarzyny Trylnik;
- *25 lat „Drammy” na żywo* (2006)¹³ – trzy płytowy album zawierający: utwory w wykonaniu chóru żeńskiego i jubileuszowe koncerty chóru mieszanego do roku 2000 (CD1), fragmenty koncertów jubileuszowych z 2005 roku (CD2) oraz dzieła wokalnie-instrumentalne W. Kilara i J. Świdra wykonywane w 1999 i 2000 roku (CD3);

¹¹ E. Trylnik (red.), *Kolędy* [kasetę magnetofonową], Radio Opole, Uniwersytet Opolski (wyd.), Opole 1995.

¹² Taż (red.), *Wiwat Boskiej Istności* [CD], Radio Opole, Uniwersytet Opolski (wyd.), Opole 2005.

¹³ Taż (red.), *25 lat „Drammy” na żywo* [3CD], Radio Opole, Uniwersytet Opolski (wyd.), Opole 2006.

- *30 lat minęło* (2011)¹⁴ – urodzinowa płyta zawierająca materiał *a cappella* i wokalnie-instrumentalny wykonywany podczas koncertów w latach 2009-2011.
- „*Pokój ludziom, Bogu cześć!*” (2011)¹⁵ – płyta kompaktowa stanowiąca zbiór 15 utworów na chór *a cappella* o tematyce bożonarodzeniowej.

Chór *Dramma per musica* to zarazem muzyczna wizytówka najstarszej opolskiej uczelni wyższej i zespół doceniany przez miłośników muzyki oraz wybitnych twórców, to „świdrujący chór”, „niebezpieczny chór”¹⁶ – powód wzruszeń wielkich ludzi świata kultury i sztuki (łez nie krył Wojciech Kilar podczas koncertu w 1999 roku oraz Adam Hanuszkiewicz odbierający doktorat honorowy dwa lata później) – to świadek historii sam tłumiący łzy – jak podczas serii wydarzeń towarzyszących odejściu Ojca Świętego Jana Pawła II – to amatorzy dążący do perfekcji w każdym utworze, od hymnu państwowego począwszy, co nie umknęło uwadze wybitnym gościom UO¹⁷, a przede wszystkim to studenci i absolwenci Uniwersytetu Opolskiego, wśród których dominują przyszli nauczyciele i wychowawcy, sami wychowani przez muzykę.

Dramma per musica to chór zwykły – jak wiele innych polskich chórów akademickich – i jedyny w swoim rodzaju, bo nastawiony na umuzykalnianie (tych, którzy ten zespół tworzą i tych, którzy tego zespołu chcą słuchać) oraz na perfekcjonizm w pracy i dążeniu do efektów prezentowanych na scenie, a nie w selekcji ludzi. Nie sztuką bowiem jest wybrać 30 osób o świetnych warunkach i stworzyć z nimi jakość, ale jakość odnajdywać w masie scalonej w jeden wspólny organizm...

¹⁴ Taż (red.), *30 lat minęło* [CD], Radio Opole, Uniwersytet Opolski (wyd.), Opole 2011.

¹⁵ Taż (red.), „*Pokój ludziom, Bogu cześć!*” [CD], Radio Opole, Uniwersytet Opolski (wyd.), Opole 2011.

¹⁶ Na jednej z uroczystości uczelnianych A. Hanuszkiewicz powiedział: „Bardzo niebezpieczny chór tu grasuje. Teraz się uśmiecha, do mnie – rok temu na podobnej uroczystości też się tak uśmiechał, dopóki nie zaśpiewał i nie doprowadził mnie do łez” – zob. B. Stankiewicz, B. Zaremba, *Honory a serca – za serce*, INDEKS (2002), nr 1-2 (31-32), s. 27-28.

¹⁷ Jakość wykonania hymnu docenili m.in. A. Hanuszkiewicz i D. Olbrychski.